אגרות הראי"ה - כרך ג' - אגרת תתלו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ב תמוז תרע"ז - הרוגייט
נמען: בנו, הרב צבי יהודה

הם יצאו מלונדון אחרי פרידה מחברים, אף שקשה לעזוב בזמן הפחד. הדפסת הש"ס נתעכבה בגלל מחסור בנייר. בתקנת העגונות הכיר את אי אדלר, שיעזור בידיעות רשמיות. בעניין משרה בסנט גאלן - אם ההצעה מכובדת, כדאי לשקול. 'קדושת האחווה הישראלית' מתנוצצת עכשיו, ותמחה את 'שנאת החינם'. 'מחתך בבשר' (שבת קלו) - חובל הוא דווקא בבעל חיים.

עיקרי הדברים

- יציאה מלונדון.
- עיכוב בהדפסת הש"ס.
- עגונות.
- אחווה מול שנאת חינם.

נוסח האגרת

ב"ה[1], כ"ב תמוז עזר"ת[2], האראגאטה.

יאר ד' ביאורים וימתיק כל מרורים לארץ ולדרים, מבין המצרים. בני מחמדי שליט"א[3], ישמחך אדון השלו'[4] והשמחה, כי שמחתנו במכתבך הנעים, מלא דבר וענין, אשר קבלנו שבוע דנא. ישר כחך. ואנכי לא אדע אם פה מטרדת המנוחה והרפואה ועסקיהם, הטרדת המכירים ובקוריהם או פגישותיהם, ירשוני לשלם לך כגמולך הטוב, להאריך אליך בדברים כאשר יאתה, ואתה בעדינות רוחך, יקירי, את המועט תקבל כמרובה, עד אשר יחננו ד' ונוכל להתהלך ברחבה, בכתב ובאומר, ברצות ד' דרכנו.

יום ג' העבר יצאנו מל', אחרי התפרדנו בברכה מסכום הגון מיקירי רוח וחביבים, שנקשרה נפשם באהבה וידידות במשך זמן שבתנו שם. אמנם עגמה נפשי לעזבם בעת כזאת ולהתרחק מהם בזמן דאגה ופחדים תמידיים, ד' יגונן וישמור, אבל ההכרח של התחזקות הבריאות למטרת עבודת הקודש, העומדת אחר כתלנו, הדורשת חיל וכח, רוח עוז וחדוה בריאה, אילצני לסור בזמן מוקדם בערך לגבי אשתקד למקום המרפא פה, יתן ד' לרפואה. בין כך נדכאה רוחנו מהשמועות המבהילות מהפחדים שעברו עליהם שם באלו הימים, ולפי הערך צור ישראל נצרם מפגעי נפשות, ביום ש"ק[5] העבר, ולעתיד עינינו תלויות ומיחלות, כי כצינה רצון יעטרנו ומצר יצרנו.

כמובן נפסקה העבודה בפועל לזמן המרפא, שהועתקתי מחברת אנשי שם שמתאחדים עמנו יחד ברעיונות ועבודות רציניות, ונקוה שתלך העבודה כסדרה לימים יוצרו.

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 עזר"ת - השנה תרע"ז (1916/1917) - כתובה במילה "עזרת"
3 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
4 השלו' - השלום
5 ש"ק - שבת קודש

ע"ד[6] הדפסת הש"ס[7], ג"כ[8] נתעכב לע"ע[9] הדבר. חסרון נייר עומד לשטן בזה. ופרספקט מרוצה לא נעשה עדיין. רק עלה למבחן אחד שהדפיסו, וגם היא הבחינה לא היתה כפי הרצון והתכונה. וימים ידברו בזה בעה"י[10].

גם בעניני תקנת העגונות לא נעשו צעדים גדולים מכמה מניעות. אמנם במשך הזמן הוכרתי עם מר א' אדלר נ"י[11], ואקוה שהוא יהי'[12] לעזרה בעניני הידיעות הרשמיות והערכת ערכן שיהי'[13] לתועלת להעריכן אח"כ[14] ע"פ[15] שורת ההלכה. ממר קמחי נ"י קבלנו תשובה, והערה לבא לשולץ להתעכב שמה עמו ועם משפחתו על איזה משך זמן. אבל כמובן מאחר שכבר הגיע המכתב באיחור זמן, אחרי היותנו כבר פה, אין מה לדבר בזה. וגם לו הוקדם, מסופקני אם הייתי יכול להרשות את עצמי כ"כ[16] נגד הרצון של הרבה ידידים, שלא היו חפצים שאעזוב את המדינה, אפילו על זמן מצער לעת כזאת. ודי יתן הטוב.

ע"ד מצבך גם לי קשה להכריע. ובכ"ז[17] נוטה אני קצת, שאם תהי'[18] ההצעה מאת בני ס"ג בדרך הכבוד הראוי כדאי לחשוב בזה.

נהניתי מהרצאת דבריך האמורים ברוח דעת ויראת ד' טהורה, יחזקנו השי"ת[19] לחזק ידים רפות ולעורר אהבת אמת לכל קודש ד' ולהדרת רוממות קדושת האחוה הישראלית, ההולכת ומתנוצצת כעת בלב האומה, שהיא תהי' המצבת לעמוד האורה של הכשרת גאולת עולמים, ולמחות הכתמים של שנאת חנם, שגרמו את חורבננו האחרון הארוך והמסובך, ובנים ישובו לגבולם, ומהוד נשמת האומה יצא זיו קודש של עז פאר חי העולמים, להחיות כל נשמת חיים ולעודד ענוים בישועה, ושמא גופיה איקרי שלו'[20] ב"ה.

מאד אבקשך שלא תעכב את דבריך ותשמחנו תמיד בטובך מכל פרטיותיך בארוכה האפשרית, אשר אקוה שלא תסבב לך ביטול עבודתך הקבועה בתורה וחכמה.

הודיעני מה נשמע מד"ר[21] הערץ נ"י, ד' יעזרהו ויגוננהו. והיכן הלך ד"ר[22] אשר נ"י. ישועת ד' תשגב את אהובינו הרה"ג[23] היקרים, וכל יראי ד' וחושבי שמו, המקדשים את שם קדשו, ומאירים אור רגשות קודש ונועם בעם ד', להשקות ילדי קודש ממעון ישועת אמונת אומן.

---

6 ע"ד - על דבר
7 הש"ס - השישה סדרים (התלמוד)
8 ג"כ - גם כן
9 לע"ע - לעת עתה
10 בעה"י - בעזרת השם יתברך
11 נ"י - נרו יאיר
12 יהי' - יהיה
13 שיהי' - שיהיה
14 אח"כ - אחר כך
15 ע"פ - על פי
16 כ"כ - כל כך
17 ובכ"ז - ובכל זאת
18 תהי' - תהיה
19 השי"ת - השם יתברך
20 שלו' - שלום
21 מד"ר - מדרש רבה
22 ד"ר - דוקטור
23 הרה"ג - הרב הגאון

הערתך בענין "מחתך בבשר הוא" (שבת קל"ו א', שהרי מכל מקום חייב הוא משום שצובע הבשר) טובה ונכונה היא, ולפי פשטותה דומה אני שכבר העירו בה איזה מהמחברים. ולע"ד[24] נראה, שהטעם שנקט בש"ס בענין "שוחט משום מאי מחייב" אינו סובב על כל פרטי שחיטה בכל מקום שהיא. תדע, שהרי למ"ד משום צובע, דמסיק התם כי היכי דליתי אינשי ולזבנו מניה, לא שייכא כלל כ"א[25] במוכר לאחרים בפומבי, והיתכן לומר שבתנאים הללו יקושר התוכן של חובל. א"ו[26] שהטעם הוא רק הסברה על מה שמקובל לנו שיש חיוב שוחט בבע"ח[27], ונקט איזה מושג משום איזה אב מלאכה הוא, ואמר שכיון שיש בו באיזו צורה משום צובע י"ל[28] שזהו הדבר היסודי של המלאכה, ומ"מ[29] תוארה הוא כפי המקובל גם במקום שאין הטעם נוהג, וה"ה[30] בכל האופנים שדוקא כפי הצורה המקובלת. וכיון ששוחט בכלל ישנו בכל עניני שחיטה, בין למכירה בין לעצמו בין בכל מיני בע"ח, דלא שייך בהם כלל טעם הצביעה, ה"נ[31] נאמר דחובל אינו כ"א בצורה המקובלת דהיינו בבע"ח, ואע"פ[32] שהטעם יוכל להיות בכמה גוונים אחרים, העיקר בכאן היא קבלת צורת המלאכה, שקבלנוה דוקא בבע"ח, ואין הצביעה כאן ראויה כ"א לתבל את טעם המלאכה אצל בע"ח.

ותירוץ זה יהי' הגון גם בלא קישור לדין צביעה באוכלין, שהוא דוחק שנאמר כן על בשר אדם דלא קאי לאכילה, ואפילו בעיבוד שקלו וטרו בחלבים דלא קיימי כ"כ לאכילה. וק"ו[33] דלא שייך לומר "אוכל" על בשר אדם, דאסור אפילו בהנאה במותו. אמנם על זה הפרט יש מה לפלפל, אם נפל נכנס בכלל איסור הנאה דמת, אבל אין צריך לזה כמש"כ[34]. ע"ד חביבנו ר'[35] דוד הכהן נ"י, איך אוכל כעת לעזור שיבא לל', בעת שהפחד שם הוא כ"כ גדול, עד שרבים יוצאים ומתרחקים. ד' יגונן בעד עמו וכל מעשיו. והננו בכל יום מחכים לתשועת ד' ולהשקט העולם ברב רחמים. מפני טרדות עניני המרפא ויתר מפריעים הנני מקצר, במקום שרציתי מאד עוד להשתעשע באמרותיך היקרות. ואתה בני חזק ואמץ ברוממות קודש, באומץ טוהר וצהלת תפארת הדר אור תורה וחכמה ודעת ד' העליונה למעלה למעלה, ובקרן ישע נושע בצמיחת ישועה ופדות עולמים, כנה"י[36] ונפש אביך מצפה אשרך כה"י[37],

הק' אברהם יצחק ה"ק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

24 ולע"ד - ולעניות דעתי
25 כ"א - כי אם
26 א"ו - אלא ודאי
27 בבע"ח - בבעלי חיים
28 י"ל - יש לומר
29 ומ"מ - ומכל מקום
30 וה"ה - והוא הדין
31 ה"נ - הכי נמי (כך גם)
32 ואע"פ - ואף על פי
33 וק"ו - וקל וחומר
34 כמש"כ - כמו שכתב
35 ר' - רבי
36 כנה"י - כנפשו היקרה
37 כה"י - כנפשו היפה